

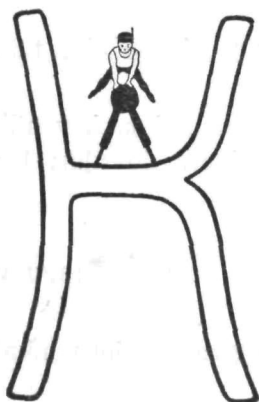
Jela sta luckati vodo in luckati. Lisica je svoj gobček le namakala v vodo, dočim se je telebasti volk tako napil vode iz mlake, da je siromak — počil.

Prekanjena lisica je pa zasuknila svoj košati rep ter jo odkurila po gozdu naprej...

G—A:

Rast človeškega telesa.

akor rastline, tako ima tudi človek svoje letne čase, ko najbolj, najmanj, oziroma nič ne raste. Najhitreje raste človek spomladi od aprila do junija, njegova teža se pa v tem času najmanj dvigne. Ravno nasprotno se godi od avgusta do novembra, in od decembra do aprila rast popolnoma miruje. Pa tudi čez dan se kažejo tako pri otrocih kakor tudi pri odraslih, katerih razvoj je že zaključen, razlike v razmerju velikosti. Ker ima naše telo do 30 členkov (sklepov), ki so izredno raztegljivi, nam to razjasni, da je človek zjutraj, ko vstane iz postelje, nekaj višji nego zvečer. Ponoči

namreč, ko ležimo, telo počiva, vretenca so razbremenjena, ker jim ni treba nositi teže telesa, ter se lahko razširjajo. Zdravnik Mehel pravi, da znaša razlika v telesni velikosti med jutrom in večerom 5 cm, nekateri drugi pa so mnenja, da samo 2 cm. Pa tudi zunanji vzroki so, ki vplivajo na rast telesa. Tako n. pr. mraz jako zadržuje rast, kar vidimo na Japoncih in Eskimih, ki so vsi izredno nizke postave. Tudi bolezen »malaria« provzroča zastajenje v rasti, zlasti če se ji pridruži še nezadostno hranjenje. Dognali so, da je ubožno prebivalstvo v močvirnih pokrajinah na Sardiniji jako nizke rasti; posamezniki dosežejo največ visokost 1·35 m. Tudi razne druge bolezni vplivajo neugodno na telesno rast.

Da je tudi in zlasti alkohol sovražnik navadnega telesnega razvoja, je itak splošno znano. Sploh je telesna rast jako odvisna od zunanjih življenjskih razmer, ki je ne le zadržujejo, marveč tudi pospešujejo, če so ugodne. Tako n. pr. dajeta 16. in 18. pariški okraj, kjer prebivajo imovitejši prebivalci, najboljše vojaške novince. Vendar je pa najodličnejši le vpliv plemena. Tako vidimo n. pr., da so ravno v mrzlih škandinavskih deželah doma velikani Evrope. Tudi Rusi, Angleži in Nemci so večinoma jako postavni ljudje. Kar se tiče Italije, so prebivalci Pijemonta, Lombardije in Benečije neprimerno večji nego v južni Italiji. Zdravnik Lombroso pravi, da je visoko rast Benečanov pripisati primesi slovanske krvi. Lombroso opozarja obenem na velik vpliv talnih razmer; tako je

n. pr. na Francoskem dobiti v rasti najbolj zaostalo prebivalstvo v pokrajinah, ki imajo kamenita in peščena tla. Pa ne samo ljudje, marveč tudi živali so v svojem razvoju jako podvržene posebnim krajevnim vplivom. Tako n. pr. dosežejo konji, ki v Vetlinu in Vergamu v Italiji ostanejo majhni, v Milanu in Vidmu prav izdatno velikost. Arabski konj postane na Sardiniji tekom kratkih dob majhen, in glava se mu podaljša; mali jitlandski volji se pa na Holandskem razvijejo v prave velikane. Splošno je pri domačih živalih opazovati, da so v goratih deželah majhne, v ravninah pa velike. Največji ljudje izven Evrope prebivajo v Novi Zelandiji in v Ognjeni deželi.

Trije modri.

*Glej, v snegu čez polje sledovi
stopinj: na Jutrovem v daljni dalji
so vstali na pot trije kralji:
pod pazduho skrinje z darovi
Veliki, visoki so vsi trije,
seveda, čez sneg pot njihova gre.
Glej, pa se domenijo tako,
da v hišo kar prvo gredo,*

*Ej, hiša prva pa ni Betlehem,
to naša je hiša In kralji
niso vstali v Jutrovi dalji,
to strici so naši. Le sem, le sem!
Pa vendar prinesli so dari:
Stric Janez — Gašpar: „Rezka, to ti!“
In punčko so dali cukreno
in majhno potičko medeno*

*Stric Franc — kralj Miha: „To ti, Francè!“
Natresli so iz cekarja bogve kaj vse!
A stric Matija — Boltažar
so Jošku prignali konjičkov par.
In drugih še vsak je nekaj dobil:
Ej! Mamica ruto svilnato
in atek kosmato polhovko,
a dedek za sto let — voščil!*

Cvetko Gorjančev.

